

Ο Όσιος Εφραίμ Κατουνακιώτης

Ο παπα- Εφραίμ Κατουνακιώτης γεννήθηκε το 1912 στο Αμπελοχώρι Θηβών. Ο πατέρας του ονομάζονταν Ιωάννης Παπανικήτας και η μητέρα του Βικτορία. Ο Γέροντας είχε σαν κοσμικός το όνομα Ευάγγελος. Τελείωσε το Γυμνάσιο αλλά η Χάρης του Θεού έκλεινε στον Ευάγγελο τις κοσμικές θύρες της αποκατάστασης.

Στην Θήβα, όπου είχε μετακομίσει η οικογένεια του, ο Ευάγγελος γνώρισε τους γεροντάδες του τον Εφραίμ και τον Νικηφόρο.

Η ζωή του Ευάγγελου ήταν καλογερική. Αγωνίζονταν πνευματικά με την ευχή του Ιησού, τις μετάνοιες, την νηστεία και κυρίως με την υπακοή.

Η μητέρα του αξιώθηκε να λάβει πληροφορία από τον Όσιο Εφραίμ τον Σύρο ότι το θέλημα του υιού της να γίνει μοναχός ήταν και θέλημα Θεού και πώς ο Ευάγγελος θα τιμήσει την μοναχική ζωή.

Την 14η Σεπτεμβρίου 1933 ο Ευάγγελος άφησε τον κόσμο ήλθε στην έρημο του Αγίου Όρους στα Κατουνάκια, στο ησυχαστήριο του Οσίου Εφραίμ του Σύρου και έβαλε μετάνοια στην συνοδεία των Γεροντάδων Εφραίμ και Νικηφόρου. Μετά την δοκιμασία του εκάρη μικρόσχημος μοναχός με το όνομα Λογγίνος. Το 1935 έγινε μεγαλόσχημος

μοναχός από τον Γέροντα του Νικηφόρο και έλαβε το όνομα Εφραίμ. Τον επόμενο χρόνο χειροτονήθηκε Ιερέας.

Ο παπα-Εφραίμ αξιώθηκε και γνώρισε τον πρύτανη της ησυχαστικής ζωής τον διορατικό, προορατικό και άγιο Γέροντα Ιωσήφ τον Ησυχαστή (1898 -1959) και συνδέθηκε πνευματικά μαζί του με την ευλογία του Γέροντα του Νικηφόρου. Ο Γέροντας Ιωσήφ με την σειρά του είχε διδαχθεί την απλανή πνευματική ζωή από τους περίφημους ησυχαστές μοναχό Καλλίνικο και Ιερομόναχο Δανιήλ. Επομένως ο παπα-Εφραίμ μας διδάσκει την επίμονη αναζήτηση για την πνευματική ζωή και την ανεύρεση απλανούς πνευματικού οδηγού, που θα είναι «Εκδόσεις ακριβής της ορθοδόξου πίστεως». Ο απλανής πνευματικός βλέπει τις δαιμονικές πλάτες και με τα κατάλληλα πνευματικά φάρμακα οδηγεί τα πνευματικά παιδιά του στον Παράδεισο.

Ο μακαριστός παπα-Εφραίμ διαχώρισε την γνήσια υπακοή από την αρρωστημένη όταν συμβούλευσε κοινοβιάτη μοναχό να κάνει υπακοή στον Γέροντα του όχι σαν ζώο αλλά από αγάπη και ζήλο Θεού.

Ο άγιος Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής έδωσε ένα πρόγραμμα ησυχαστικής ζωής στον παπα-Εφραίμ, για να καλλιεργεί την ευχή «Κύριε Ιησού Χριστέ, υιέ του Θεού, ελέησον με», να έχει φυλακή των

αισθήσεων και τον οδήγησε στην κάθαρση της καρδίας και τον θείο φωτισμό.

Ο παπα-Εφραίμ με την ευλογία του Γέροντος Ιωσήφ εντρύφησε στην «Φιλοκαλία των Ιερών Νηπτικών» και ελάμβανε τις συμβουλές των Νηπτικών Πατέρων για τον αγώνα του. Δεν διάβαζε ούτε βιβλία ψυχιατρικής, ούτε «κουλτουριάρικα» αναγνώσματα δια πνευματικές επιδείξεις στα σαλόνια, ούτε είχε τον φόβο μήπως τον αποκαλέσουν οι κοσμικοί κύκλοι «φονταμενταλιστή».

Το 1973 κοιμήθη ο Ιερομόναχος Νικηφόρος ο Γέροντας του παπα-Εφραίμ.

Ο Γέροντας μετά το 1980 είχε συγκροτήσει συνοδεία και τήρησε την εντολή του Γέροντος Ιωσήφ να αποκτήσει συνοδεία μετά τον θάνατο του παπα-Νικηφόρου. Επομένως ο παπα-Εφραίμ πρώτα έφθασε στην κάθαρση και κατόπιν έγινε ο ίδιος Γέροντας. Ο παπα-Εφραίμ πολέμησε τον μεγάλο εχθρό της πνευματικής ζωής την κενοδοξία. Οι θυσίες του γίνονταν για τον Χριστό και όχι για προσδοκώμενο έπαινο από τους ανθρώπους.

Η θ. Λειτουργία για τον παπα-Εφραίμ ήταν συγκλονιστικό και βιωματικό γεγονός. Είχε εκμυστηρευθεί σε Ιερομόναχο πνευματικό φίλο του ότι από την πρώτη θεία Λειτουργία που τέλεσε, έβλεπε αισθητά την Χάρη του Θεού να μεταβάλλει τα

θεία δώρα. Μάλιστα, μετά τον καθαγιασμό των τιμίων δώρων, έβλεπε τον ίδιο τον Χριστό μέσα στο δισκάριο και ήταν αδύνατον να συγκρατήσει τα δάκρυα του, όταν έφθανε στο τεμαχισμό του Σώματος του Χριστού. Έβρεχε με τα δάκρυα του το αντιμήνσιο κατά την θεία Λειτουργία και έβλεπε δεξιά και αριστερά τους αγγέλους να συλλειτουργούν.

Όμως ο παπα-Εφραίμ δεν αναφέρθηκε ποτέ σε «λειτουργική αναγέννηση» και μάλιστα ζητούσε σε κοινοβιάτες, που βρίσκονταν στα εξωτερικά διακονήματα να μη παραλείπουν το ψαλτήρι.

Ο παπα- Εφραίμ ήταν κοσμημένος με το διορατικό χάρισμα και έβλεπε την πνευματική κατάσταση κάθε κληρικού ή μοναχού και έδιδε τα κατάλληλα πνευματικά φάρμακα για την πρόοδο στην πνευματική ζωή.

Η Χάρις του Θεού είχε κοσμήσει τον παπα- Εφραίμ και με το προορατικό χάρισμα, γι 'αυτό και έβλεπε καταστάσεις που έρχονταν (όπως ο σεισμός του 1977 στην Θεσσαλονίκη), αλλά και πολλές φορές είχε προσφωνήσει λαϊκούς ακόμα και μικρά παιδιά με τα ονόματα που έλαβαν μετά από χρόνια στην μοναχική τους κούρα. Μάλιστα, κάποιος φοιτητής έστειλε μία περιληπτική και χωρίς λεπτομέρειες επιστολή στον μακαριστό Γέροντα και έλαβε απάντηση από τον παπα-Εφραίμ, που του

περιέγραφε με λεπτομέρειες την πνευματική του κατάσταση ακόμα και κατασταθείς στον χώρο που διέμενε ο φοιτητής χωρίς αυτός να τις έχει προαναφέρει.

Κάποτε άγνωστοι μεταξύ τους κληρικοί συναντήθηκαν στον δρόμο για τα Κατουνάκια και όταν έφτασαν στον παπα-Εφραίμ, ο μακαριστός άγιος Γέροντας άρχισε να επιπλήττει έναν από τους κληρικούς, πώς δεν είναι παπάς αλλά μασόνος, που έβαλε ράσο, για να κατασκοπεύει το Άγιον Όρος. Ο μασόνος παραδέχτηκε την ραδιουργία του.

Ο παπα-Εφραίμ έζησε εμπειρίες, που μόνο οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί μπορούν να ζήσουν, μακριά από παπικές η προτεσταντικές πλάνες.

Κάποτε ένας ηγούμενος, δύο θεολόγοι και ένας φοιτητής ζήτησαν από τον παπα-Εφραίμ να τους εξηγήσει την ευωδιά των αγίων λειψάνων.

Ο Γέροντας έσκυψε το κεφάλι του στο μέρος της καρδιάς και προσεύχονταν. Ο τόπος γέμισε ευωδιά και ο παπα-Εφραίμ τους είπε πώς επειδή δεν μπορούσε ο ίδιος να το εξηγήσει παρακάλεσε τον Θεό να απαντήσει στους συνομιλητές.

Ο παπα-Εφραίμ αισθάνονταν τις αμαρτίες σαν δυσοσμία. Κάποιος επίσκοπος μέσω τρίτου ρώτησε τον μακαριστό άγιο Γέροντα για τον οικουμενισμό. Ο

Γέροντας έκανε προσευχή, για να τον πληροφορήσει ο Θεός και τότε ξεχύθηκε μία δυσωδία με γεύση ξινή, αλμυρή και πικρή, πού τον γέμισε με αποτροπιασμό.

Η παρακαταθήκη του μακαριστού παπα-Εφραίμ για την ενότητα των Ορθοδόξων ήταν σαφής «Το σχίσμα εύκολα γίνεται, η ένωση είναι δύσκολος».

Άραγε, πόσο απήχηση έχουν σήμερα τα λόγια ενός θεοφόρου σύγχρονου Πατρός;

Ο παπα-Εφραίμ αναδείχθηκες με την Χάρη του Θεού και πρακτικός οδηγός στην ποιμαντική του γάμου και της οικογενείας, γιατί βοήθησε πολλούς νέους να καταλήξουν στον γάμο χωρίς να τους πιέσει γι' αυτό αλλά και οι επιστολές του, πού σώζονται, αποτελούν πνευματική παρακαταθήκη και «σχολή γονέων» χωρίς ψυχολογικές και φιλοσοφικές θεωρίες για τις αγωνιζόμενες πνευματικά οικογένειες.

Το 1996 ο παπα-Εφραίμ έπαθε εγκεφαλικό επεισόδιο και έπεσε σε ακινησία. Δεν γόγγυσε καθόλου αλλά δοξολογούσε τον Θεό.

Μας αφήνει το άγιο παράδειγμα του για την αντιμετώπιση των ασθενειών.

Στις 14/27 Φεβρουαρίου 1998 ο παπα- Εφραίμ Κατουνακιώτης του Αγίου Όρους παρέδωσε την

αγιασμένη ψυχή του στα χέρια του Δημιουργού του, πού υπηρέτησε από την νεότητα του.

Λέγουν πώς κάποτε ρωτήσανε έναν υπερήλικα, πού ζούσε τον 19ο αιώνα, να πει το συγκλονιστικότερο γεγονός στην ζωή του.

Ο υπερήλικας απάντησε ότι όταν ήταν μικρός είδε και άκουσε τον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό.

Και η δική μας γενιά αξιώθηκε να γνωρίσει τα εύοσμα άνθη του Αθωνικού Μοναχισμού, τον Γέροντα Παΐσιο και τον παπα-Εφραίμ τον Κατουνακιώτη, πού μας καλούν να ακολουθήσουμε την ζωή τους.

Τα τέλη του Γέροντα Εφραίμ Κατουνακιώτη
(14/27 Φεβρουαρίου 1998).

Το Νοέμβριο του '96 ένα ισχυρό επεισόδιο τον έριξε μόνιμα στο κρεβάτι με σχεδόν τέλεια ακινησία, αφωνία, αδυναμία καταπόσεως. Φαινόταν να μην έχει καμιά επαφή με το περιβάλλον. Δεν προσπαθούσε να πει τίποτε, έστω και με χειρονομίες. Ούτε φαινόταν να ακούει ό,τι τον ρωτούσαν. Ήταν ένα μυστήριο. Μόνο όταν πονούσε πολύ, βογκούσε.

Οι αδελφοί που τον αγαπούσαν, του έγραφαν: «Και όταν η καθημερινότης με παρασύρει πολλές φορές, βλέπω νοερώς εντός μου το δικό σας βλέμμα και

ιλιγγιώ ο άθλιος μπροστά στη δική σας υπομονή και στις δικές σας δοκιμασίες»...

Παρ' όλες τις δοκιμασίες όμως έβλεπε, έστω λίγο, και άκουγε μια χαρά. Και η απόδειξη ήταν ότι ανταποκρινόταν με χαμόγελα ή και γέλια ακόμη, όταν του διηγούνταν τις αγαπημένες του χαριτωμένες ιστοριούλες που συνήθιζε και ο ίδιος να χρησιμοποιεί παλαιότερα. Ήταν ο μόνος τρόπος επικοινωνίας μαζί του στην κατάσταση τετραπληγίας που βρισκόταν. Πάντοτε ευχαριστιόταν να χαριτολογεί λέγοντας διδακτικές ιστορίες από την ελληνική μυθολογία ή την λαϊκή παράδοση, άλλοτε να αυτοσαρκάζεται ή να πειράζει τους άλλους με ευφυΐα και αγαθότητα.

Όταν κάποιος δεν έτρωγε το φαγητό του από θεληματάρική άσκηση, διηγείτο για το γαϊδουράκι του Χότζα που δεν το τάισε μια, δεν το τάισε δύο, και χαιρόταν που δούλευε χωρίς έξοδα. Κάποια στιγμή όμως η πόρτα του στάβλου δεν άνοιγε, γιατί το γαϊδουράκι ψόφησε και έπεσε κάτω φαρδύ-πλατύ.

Άλλοτε σχηματίζοντας σαν παιδική τη φωνή του προσποιούνταν τη συνομιλία δύο μικρών παιδιών:- Που είναι τα σταφύλια; -Τί τα θέλεις; – Να τα δω!» για να στηλιτεύσει την παιδική πονηριά κάποιου.

Για άλλον που δεν έλεγε να μάθει στοιχειώδη τυπικά, θυμόταν τη φλάσκα του παπά. Ήταν αγράμματος και

μέτρησε κουκιά μέσα σε ένα σακούλι. Τρώγοντας ένα κάθε μέρα θα ήξερε πότε να κάνει Πάσχα. Η παπαδιά το αντιλήφθηκε και πρόσθετε κουκιά, για να τον ευχαριστήσει. Και ο παπάς απαντούσε στους παραπονούμενους χωρικούς: «Όπως πάνε τα κουκιά και όπως δείχνει η φλάσκα, ούτε φέτος έχει Λαμπρή ούτε του χρόνου Πάσχα».

Αν κάποιος έκανε υπακοή για τα μάτια, κουνούσε χαμογελώντας το κεφάλι, και με βαριά προσποιητή φωνή έλεγε: «Αντώνη, Αντώνη...», θυμίζοντας την αποδοκιμαστική φράση και έκφραση ενός άγιου γέροντος που ο υποτακτικός του έκανε υπακοή, μόνο όταν ήταν παρόντες άλλοι.

Αυτά και άλλα παρόμοια, μικρότερα ή εκτενέστερα, ήταν που του κρατούσαν εύθυμη συντροφιά τους δεκατρείς μήνες της συνεχούς κατακλίσεώς του στο κρεβάτι του πόνου. Όταν ο πυρετός και η ασθένεια δυνάμωναν, το χαμόγελο μαραινόταν στα γεροντικά χείλη του.

Δεν αναπαυόταν στην κατάκλιση. Προτιμούσε να κάθεται στο κρεβάτι με τα πόδια χαμηλά στο πάτωμα και την πλάτη στηριγμένη σε μαξιλάρια. Όπως πάντοτε πολύ σκυφτός. Η αγαπημένη του στάση προσευχής. Σ' αυτήν τη στάση τον πήρε ήσυχα ο Θεός στις 14/27 Φεβρουαρίου 1998.

Επανειλημμένα είχε δώσει εντολές να γίνει η κηδεία του στον στενό κύκλο της γειτονιάς. Αλλά το μυστικό διέρρευσε και αρκετοί πατέρες πρόλαβαν τον τελευταίο ασπασμό του. Ένας απ' αυτούς γράφει:

«Ο Γέροντας, άνθρωπος Όσιος, με αγία ζωή, έμπλεως της χάριτος του Θεού με πληροφορία δι' όσα ο ιδικός του κόσμος χωρούσε, και όμως ζούσε με την αίσθηση του αμαρτωλού και παρακαλούσε να ευχώμεθα δι' αυτόν.

“Παιδί μου, σε παρακαλώ, όταν φύγω, να μου κάνεις ένα σαρανταλείτουργο και πάντοτε να με μνημονεύεις”. Είχε δώσει εντολή στη θανή του να παρευρεθούν οι γείτονες, με τους οποίους πέρασε την παρούσα ζωή. Δι' εμέ είχε δώσει ευλογία να με καλέσουν. Τον ευχαριστώ. Τη νύκτα της θανής του τον βλέπω στον ύπνο μου ντυμένο λευκή ιερατική στολή, αστράπτοντα, χαριέστατον και λέγοντα: “Παπαδάκο μου, υπάγω να λειτουργήσω”

Παρευρέθην εις την κηδεία του. Έβλεπα κοιμώμενον έναν όσιον ανήκοντα πλέον εις την χορείαν των Αγιορειτών Πατέρων και ηυχاریστησα τον Θεόν και τον Γέροντα που με αγάπησε και χαρακτήρισε την ζωήν μου με την ιδικήν του. Τέλος, το σώμα του εδέχθη η μητέρα γη, αγιαζομένη υπ' αυτού, την δε αγίαν του ψυχήν υπεδέχθη χαίρουσα η χορεία πάντων των Οσίων των εν ασκήσει διαλαμπάντων, των

οποίων η μνήμη την ήμερα εκείνη ήρχιζε με τον Εσπερινό, δια να εορτάσει ούτω ο Όσιος μετά των Οσίων.

»Εἰς ἡμᾶς ἄφησε μνήμην καὶ υπόδειγμα ἐνάρετου ησυχαστικῆς ζωῆς, ζωῆς Ἀγιορείτου μονάχου καὶ νοσταλγικὴν ἀνάμνησιν τοῦ σεπτοῦ τοῦ προσώπου.

»Εἰς τὰ τεσσαρακονθήμερα μνημόσυνα δὲν ἠδυνήθην νὰ παρευρεθῶ, διότι εἶχομεν εἰς τὸ κελλίον μας κουράν, καὶ εστενοχωρούμην πού δὲν ἦμουν καὶ ἐγὼ ἐκεῖ. Εἰς τὴν Λειτουργίαν μετὰ τὸν καθαγιασμόν, εἰς τὴν μνημόνευσιν τῶν κεκοιμημένων, λέγων “Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ πατρός ἡμῶν Εφραίμ...” αἰσθάνομαι δύο χέρια νὰ με ἀγκαλιάζουν στοργικά στοὺς ὤμους. Με ἐπίασε ρίγος. Σταμάτησα. Γύρισα πίσω. Δὲν βλέπω τίποτε. Τὸν ἠυχάριστησα καὶ συνέχισα τὴν Λειτουργίαν. Ἡ ἀγαπῶσα καρδιά τοῦ πιστεύω ὅτι μὰς παρακολουθεῖ. Εὐχεται καὶ τὸ αἰσθανόμεθα».

